

Jakelu:

09.06.2021

Ruokavirasto

Maa- ja metsätalousministeriö

Asia

Luomutarkastuksen maksut

Maa- ja metsätalousministeriön asetus Ruokaviraston maksullisista suoritteista, 161/2021

Aihe

Havaintoja ongelmatilanteista ja aloitteita ratkaisuksi

Useat luomutoimijat, viljelijät, mehiläistarhaajat ja paikallisen pienimuotoisen jatkojalostuksen sekä luomukeruuuotannon harjoittajat ovat ilmaisseet huolestumisensa äkillisestä ja täysin ennakoimattomasti käytäntöön tuodusta luomutarkastuksista veloitettavien maksuperusteiden muutoksesta.

Tuottajat ja luomuneuvojat ovat arvioineet pieniä peltopinta-aloja monipuolisesti viljelevien ja kotieläintuotantotilojen tarkastusmaksujen nousevan huomattavasti, mikä johtaa luomutuotannossa jatkamisen mielekkyyden vakavaan pohtimiseen.

Luomukasvihuonetuotannon, -kotieläintuotannon ja -mehiläistarhauksen tuntiperusteinen maksu nousee 51 eurolla, 91 eurosta 143 euroon. On selvää, että maksu nousee yli 50 prosentilla, vaikka tarkastusaika olisi samaa luokkaa kuin aiempina vuosina.

Ely-keskuksista on jo saatu tietoja pienten luomumehiläistarhayksiköiden irtautumisesta luomuvalvonnassa.

Peltokasvituotannon tarkastuksissa on tähän saakka laskutettu perusmaksu ja hehtaariohtainen maksu. Maksuperuste on uudistettu tuntiperustaiseksi. Aikalaskutuksen perusteet ovat epäselvät ja tiloille on ongelmallista, että maksun suuruutta ei voi varmalla tavalla ennakoida. Luomutarkastusmaksujen jyvittämistä tuotteiden hintaan on mahdoton tehdä, kun maksun suuruus selviää vasta hyvin pitkän ajan kuluttua tarkastuksen jälkeen.

Liitteenä taulukossa vertailu maksuperusteista 2020 ja 2021.

Luomuvalvonnan maksuperusteiden muutoksesta 2021 tietoja luomuviljelijöille lähetetystä kirjeestä:

”Luomuvalvonnan maksuissa muutoksia - Luomuvalvonnan perusmaksu muuttuu. Luomuvalvonnan perusmaksuna kerätään vuonna 2021 160 euron toimijakohtainen perusmaksu. Pinta-alaperusteisia luomuviljelyn maksuja on korvattu tarkastusaikaan perustuvalla maksulla, joka on kaikilla tarkastuksilla 143 euroa/tunti. Tuntihinta peritään jokaiselta alkavalta tunnilta.”

” Ruokavirasto tekee uuden maksuasetuksen vaatimat muutokset laskutusjärjestelmään kesän 2021 aikana, joten maaliskuun alun jälkeen tarkastettujen toimijoiden maksut laskutetaan vasta syksyllä.”

- Laskutusperusteet syntyvät tarkastuskäynneillä, joita tehdään kesän aikana, mutta laskutusperusteet ovat epäselvät. Selventämisellä on kiire, koska luomualkutuotannon tilojen tarkastuskausi alkaa 15.6 jälkeen ja jo sitä ennen tehdään tänä vuonna uutena mukaan valvontaan liittyneiden alkutarkastuksia.
- Ruokaviraston ylitarkastaja kuvasi tarkastusaikaa näin: "Veloitus alkaa, kun tarkastaja tulee ja aloittaa tarkastuksen ja päättyy kun tarkastaja sen päättää." Helppo sanoa, mutta on mietittävä mitä aikaveloitukseen on reilua sisällyttää. Ajan muuttaminen myöhemmin tarkastuksen jälkeen on vaikeaa.
- Jokaiselta alkavalta tunnilta laskuttaminen **ei ole** reilua toimijoita kohtaan. Tarkastajille Ruokavirasto maksaa tuntiperustaisen korvauksen, (luomueläintuotannon ja kasvihuoneiden tarkastukset, lisäysaineiston pakkaamisen ja elintarvikkeiden valmistuksen tarkastukset) 15 minuutin tarkkuudella, viljelijöiltä laskutettava tuntimaksu tulee laskuttaa myös 15 minuutin tarkkuudella.

Ongelmallista tuntilaskutuksen kannalta ja viljelijöiden ja myös muiden toimijoiden välille epätasa-arvoa aiheuttavia asioita

ajomatkojen matka-ajan laskutus, kun

- pellot pitkien etäisyyksien päässä talouskeskuksesta monilla harvaan asutuilla seuduilla
- vuokrattu kylmävarasto, viljankuivuri, viljavarasto, pakkasvarastotila tms. kaukana toimijan pääpaikasta
- alihankkijoiden toimitiloja, joissa käsitellään päämiehen tuotteita
- saarissa sijaitsevat laitumet. Eläinten luokse pääsemiseksi pitää matkustaa venettä, lossia, tai yhteysalusta käyttäen.
- mehiläistarhat, joille on tyypillistä olla hajasijoitettuina mehiläislaitumien ääreen
- luomukeruualueiden paikan päällä tehtävät pistokoeluonteiset tarkastukset

On selvää, että matka-ajan sisällyttämisestä tarkastusmaksuun seuraa, että toimija on haluton lähtemään tarkastajan kanssa kaukaisiin tarkastuskohteisiin.

Tuotantomäärän, lohkokirjanpidon tekemisen todenmukaisuuden ja eläinten laiduntamisen toteamiseksi on kuitenkin tärkeää, että viljelymailla ja laitumilla käydään paikan päällä. Varastojen tilanteen toteaminen on tärkeää tuotteiden jäljitettävyyden varmistamiseksi.

muita aikalaskutukseen liittyviä hankaluuksia

- Nettiyhteyksillä toimivan Luova-tarkastuslomakkeen yhteysongelmat pidentävät tarkastusaikaa, kun tilan nettiyhteys tai etätarkastuksilla tarkastuksen tekijän toimipisteen nettiyhteys toimii heikosti.
- Etätarkastuksissa tarkastaja pyytää toimijalta etukäteen dokumenttikopioita sähköisesti.
- Tarkastajia on neuvottu tutustumaan dokumentteihin etukäteen ennen tarkastuksen aloittamista. Tähän käytettyä aikaa viljelijä ei voi tietää eikä varmistaa.

Jokaiselta alkavalta tunnilta laskuttaminen aiheuttaa paineita sekä tarkastettavalle että tarkastajalle. Virheiden tekemisen riski kasvaa stressaavassa tilanteessa ja työn laatu voi kärsiä.

Epäselviä laskutusperusteita ja tilanteita

- Puuttuu määritelmä milloin on kyseessä vähäriskisen toimijan valvonnan perusmaksu 160 euroa ja milloin valvonnan perusmaksu 300 euroa. Kustannuksissa on erittäin suuri ero.
- Ovatko jotkut tuotantosuunnat aina vähäriskisiä ja toiset eivät (kotieläintuotanto ja mehiläistarhaus, omista tuotteista elintarvikkeiden valmistus) **vai** käytetäänkö viime vuosien aikana kasvinviljelytarkastuksen yhteydessä tehtyä riskipisteytystä?
- Riskipisteytyksessä on heikkouksia, koska se on kaavamainen, ulkoisiin seikkoihin keskittyvä. Näinollen pistemäärä ei kerro millä tavalla ja tarkkuudella kyseisen tilan luomutuotantoehtojen valvontaan on paneuduttava.
- päämiehelle alihankintaa tekevät yritykset – laskutetaanko heiltäkin perusmaksu vai vain tuntimaksu?
- hyvin suurten pinta-alojen tilojen tarkastusmaksuille on ollut katto, joka pysäyttänyt veloituksen alle tuhanteen euroon, nyt maksukattoa ei mainita missään?
- luomutarkastaja on auditoitavana ja hänen mukanaan on Ely:n tai Ruokaviraston auditoija, jonka läsnäollessa tarkastusaika pitenee – maksaako viljelijä tästäkin ajasta?
- vasta työnsä aloittaneen valtuutetun tarkastajan työvauhti on erittäin todennäköisesti paljon hitaampi kuin kokeneen, on epäreilua, että harjoittelun maksaa toimija.

Luomuliiton kannanotto: Luomuliitto on huolestunut uudistuksien vaikutuksesta luomutuotannon kehitykseen.

Luomuliitto peräänkuuluttaa että uudistuksien ja valvonnan on palveltava luomutuotannon kehitystä ja luomutuottajat eivät saa päätyä tarkastajien ammattitaidon kertymisen maksajiksi.

Luomuliiton aloitteet aiheeseen:

- Maksujen käyttöönottoa ei tehdä ennen kuin laskutuksen perusteet ovat selvät ja harkittu ja opastettu ely-keskuksiin ja luomutarkastuksien tekijöille.
- Jos maksuperusteita ei saada varmoiksi ja oikeudenmukaisiksi, tänä vuonna laskutetaan vuoden 2020 maksuperusteilla.
- Toimijaa ei laskuteta tarkastuksen aikana eri kohteisiin siirtymisen matka-ajalta.

- Tarkastajan tulee kuitenkin saada työajasta oikeudenmukainen korvaus.
- Toimijoilta laskutetaan tarkastuksen kesto 15 minuutin tarkkuudella
- Toimijan alihankkijalta veloitetaan vain tuntiveloitus, ei perusmaksua, silloin kun alihankkija ei ole itse luomuvalvonnassa toimijana eikä siten saa omaa luomusertifikaattia

09.06.2021

Luomuliitto ry

Janne Rauhansuu

Luomuliiton puheenjohtaja

Susann Rännäri

Luomuliiton toiminnanjohtaja

puh: 0401446160

s-posti: susann.rannari@luomuliitto.fi

Viljelijäkirje: <https://www.ruokavirasto.fi/viljelijat/luomumaatilat/uutiset/luomuviljeliijoille-lahetetty-viljelijakirje-12021/>

Ruokaviraston nettisivujen valvontahinnasto ei ole päivittynyt. Hinnat löytyvät täältä, **Maa- ja metsätalousministeriön asetus Ruokaviraston maksullisista suoritteista**
<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2021/20210161>

Liite: Toimijan maksut luomutarkastuksista

	2020 euroa	2021 euroa
Rekisteröintimaksu, aloittaessa ensimmäisestä tarkastuksesta	110	110
Tarkastuksen käyntimaksu, perusmaksu – kaikkia koskeva	140	160 vähäriskiset, 300 muut
Hehtaarimaksu e/ha	7,50 - 122:sta hehtaarista ylöspäin vakio 908 euroa	poistunut, ei maksimia Korvautui tuntimaksulla 143
Tuntimaksu eläintuotanto, mehiläiset, kasvihuoneet, keruutuotanto.	91 tuntimaksu	143 tuntimaksu
Maatilalla tapahtuva tilan omista raaka-aineista tehtävien jatkojalosteiden valmistuksen valvonta	käyntimaksu 60	poistunut Korvautui tuntimaksulla 143
Jatkojalosteiden valmistaminen, luomukeruuotteiden ostotoiminta	140 tuntimaksu	143 tuntimaksu
Esimerkkejä: luomutilaston keskiarvotila, peltoviljelyssä 63 ha, yksinkertainen toiminta maksu saattaa laskea. Pienet tilat esim. 15 ha, varma hinnannousu kaikkina vuodenaikoina tehtävillä tarkastuksilla. 41 ha tila on vedenjakajalla, hinta voi pysyä samana tai nousta kesätarkastuksilla, koska alle yhden tunnin tarkastusaika on kesätarkastuksilla epätodennäköinen. Talvitarkastuksella alle 1 tunnin tarkastus voi onnistua, jos selkeää yksinkertaista toimintaa.	$140 + 472,5 = 612,5 \text{ €}$ $140 + 15 \times 7,5 = 252,5 \text{ €}$ $140 + 41 \times 7,5 = 447,5 \text{ €}$	min 1 tunti $160 + 143 = 303 \text{ €}$ yli 2 tuntia alle 3 = 446 yli 3 tuntia alle 4 = 589 € yli 4 tuntia alle 5 = 732 €